

Motion till riksdagen 2020/21:1067

av **Betty Malmberg (M)**

Ärvdabalken

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ärvdabalken (ÄB 3:8) bör tydliggöras till ledning för rättstillämpningen, varvid krav inte ska ställas på ”konkret efterarvsrätt”, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

3 kap. 8 § ärvdabalken stadgar: ”Finns det vid den efterlevande makens död arvsberättigade efter endast en av makarna, skall dessa arvingar ärva allt.” Förarbetena ger inte något klart svar på frågan om bestämmelsen förutsätter efterarv för att vara tillämplig. Regeln har gett upphov till en omfattande rättsvetenskaplig diskussion rörande såväl dess rättsliga natur som den krets av arvsberättigade släktingar som ärver i stället för Allmänna arvsfonden. Enligt den praxis som har etablerats genom ett avgörande av Högsta domstolen (NJA 2005 s. 400) uppställs i dag krav på ”konkret efterarvsrätt” för att bröstarvingar ska ärva före arvsfonden. Justitierådet och professorn Gertrud Lennander tillkännagav i avgörandet år 2005 en avvikande mening och anförde att krav på konkret efterarvsrätt rimligen inte borde upprätthållas. Hon framförde liksom departementschefen i förarbetena att det inte är godtagbart att den slumpmässiga ordningsföljd i vilken makar avlider ska avgöra om särkullbarn får ärva även den efterlevande. Utfallet blir exempelvis helt olika beroende på vem av makarna som avlider först efter en trafikolycka.

Syskon till den först avlidne ärver den efterlevande utan att konkret efterarvsrätt behöver föreligga, vilket den först avlidnes barn inte gör, annat än om dessa gjort ett arvsavstående. Kravet på konkret efterarvsrätt kan dessutom mycket lätt kringgås genom att den först avlidnes särkullbarn avstår en symbolisk summa till efterlevande för att säkerställa att det på pappret uppkommer en sådan arvsrätt.

Advokat Thorulf Arwidson har i en debattartikel i Dagens Juridik (26/11 2018) gett ytterligare flera anmärkningsvärda exempel på hur det ekonomiska utfallet helt slumpmässigt beror på vem av makarna som avlider först. Det som beskrivs i debattartikeln

synes mig högst rättsosäkert samt synes strida mot stadgandets syfte vid dess tillkomst år 1988. Jur.dr Anders Eriksson, tidigare bl.a. generaldirektör i Kammarkollegiet (arvsfonden), har i en nyligen publicerad monografi över efterarvsrätten förklarat att det enligt hans mening föreligger behov av en översyn av reglerna om efterarvsrätt. Det är därför angeläget att stadgandet tydliggörs så att det klart framgår att krav på konkret efterarvsrätt inte ska uppställas. Detta måtte riksdagen ge regeringen tillkänna.

Betty Malmberg (M)